

Samfunnsodontologisk forum, Stjørdal i Nord-Trøndelag, 18.-19. juni, 2014:

Aktuelt som aldri før

Med blant annet ESA-saken og kommunesammenslåing på programmet var Samfunnsodontologisk forum 2014 et høyst aktuelt sted å være, for den som er interessert i hva som rører seg her og nå. Drøye 200 tannleger og annet tannhelsepersonell fant veien til Rica Hell Hotell ved Værnes flyplass disse junidagene.

I forbindelse med at EFTAs overvågingsorgan, ESA, tidligere i år besluttet at dagens finansieringssystem i Den offentlige tannhelsetjenesten (DOT) kan lede til ulovlig krysssubsidiering og utgjøre statsstøtte som ikke er forenlig med EØS-avtalen, viste tilhørerne interesse for innføringen i EØS-avtalens regler om statsstøtte, som ble gitt av Tannlegeforeningens advokat, Elisabeth Scarpello.

Utgangspunktet er EØS-avtalen, altså den som er inngått mellom EU og tre av EFTA-landene, deriblant Norge. Med dette deltar Norge i det europeiske indre marked der målet blant annet er å sikre tilbydere like konkurransevilkår i et felles marked. Virkemidlene er blant annet konkurranseregler og regler om offentlig støtte.

Gjennomgangen viser at det er nok at en aktør tilbyr en tjeneste i et marked i konkurranse med private aktører, for å bli omfattet av regelverket.

Krysssubsidiering som støtte aktualiseres når inntekter eller midler fra én aktivitet benyttes til å finansiere en annen aktivitet. Krysssubsidiering er ulovlig hvis midler til finansiering av offentlige tjenester benyttes til å finansiere konkurranseutsatt virksomhet.

Det er norske myndigheter som har bevisbyrden og som må iverksette tiltak for å hindre krysssubsidiering fra skjermet til konkurranseutsatt virksomhet.

Norske myndigheter var også til stede i Stjørdal, og avdelingsdirektør

Kjell Røynesdal og Elisabeth Scarpello belyste ESA-saken på Samfunnsodontologisk forum.

Kjell Røynesdal i Helse- og omsorgsdepartementet (HOD) gikk nærmere inn i den aktuelle saken med ESA.

Etter et opprop fra Bergen Tannlegeforening i november 2011, i forbindelse med opprettelse av prisportalen for tannhelsetjenester, som en mente kunne ha et ulovlig grunnlag, ble HOD kontaktet av ESA med en bestilling av faktaopplysninger. Dette skjedde i to omganger i 2012.

I mars 2014 kom avgjørelsen fra ESA som blant annet sier at det må etableres separate regnskaper i fylkeskommunene, for tjenester av henholdsvis økonomisk og ikke-økonomisk karakter, med en korrekt fordeling av inntekter og kostnader.

ESA sier også at på grunn av manglende nasjonalt regelverk kan det ikke utelukkes at det foregår krysssubsidiering.

Røynesdal avsluttet med å si at HOD har arbeidet frem et forslag til endring av tannhelsetjenesteloven og en ny

regnskapsforskrift. Disse ble sendt på høring samme uke og få dager etter Forum for samfunnsodontologi, med en frist på tre måneder.

Både Røynesdals og Scarpellos presentasjoner på Forum for tillitsvalgte er lagt ut på <http://www.ntfk.no/arrangement/sofnt/Sider/Program.aspx>. Dit ligger det også en lenke under arbeidsområde tannhelse på Nord-Trøndelag fylkeskommunes nettsted.

Kommunereform og tannhelsetjenestelov?

Det er ikke første gang tannhelsetjenestens forvaltningsnivå er tema på Samfunnsodontologisk forum. Ikke tannhelsetjenestelov heller. Det var Kjell Røynesdal fra HOD som snakket om dette også.

Det ser ut som det går mot en kommunereform. Kommunal- og moderniseringsminister Jan Tore Sanner har satt i gang et stort arbeid. Ekspertutvalget som har jobbet med saken sier at en

kommune bør ha minst 15–20 000 innbyggere. Denne minstepørrelsen er begrunnet i at fagmiljøer må ha en viss størrelse for at kommunen skal kunne ivareta oppgavene de får på en god måte. Oppgaver som i dag løses fylkeskommunalt og statlig som er aktuelle å overta for nye og mer robuste kommuner er tannhelsetjenester, sammen med blant annet folkehelse, videregående opplæring, regionale forskningsfond, distriktspsykiatriske sentre og rehabilitering og habilitering.

Retningslinjene for oppgavefordeling mellom forvaltningsnivåene er at oppgaver skal legges på lavest mulig effektive nivå. Samtidig skal det være faglig og økonomisk bæreevne. Oppgaver som krever stor grad av koordinering og, eller, har store kontaktflater med hverandre bør legges til samme forvaltningsorgan. Tannhelsetjenestens samarbeid med kommunale tjenester kan ha betydning i denne sammenheng. Oppgaver som krever stor grad av samordning overfor brukerne legges til samme forvaltningsnivå. Tilgjengelighetshensyn spiller også inn. Den politiske avveining vil gå på nærhetshensyn versus effektiviseringshensyn.

Tannhelsetjenesteloven som har ventet og ventet på seg må vente litt til. Det er oppstått et nytt rettsbilde siden teksten ble jobbet med sist, i og med ny lov om kommunale helse- og omsorgstjenester og ny folkehelselov. Deler av rettighetsvilkårene er gått ut på dato og fylkeskommunens skjebne er uvis. Hvis tannhelsetjenesten over-

Arrangementskomiteen, fra venstre: Bjørg Krogglund, Hjørleif Brenne, Bjørnar Hafell, Elisabeth Knudsen, Kari Strand, Nina Glærum, Kari Storli, Gunnar Lyngstad og Tonje Lynum.

føres til mer robuste kommuner må dette fremgå av et nytt lovverk. Det er usikkert om det blir en egen lov for tannhelsetjenesten, eller deler av den, eller om tannhelse integreres i lov om kommunale helse- og omsorgstjenester.

Tiden vil vise. Og det er ikke sikkert det trenger å gå så lang tid nå, før vi vet mer.

Litt på siden av dette benyttet Kjell Røynesdal også anledningen til å rette et kraftig spark mot dem som etter hans mening motarbeider Tannhelsetjenestens kompetansesentre. Etter hans mening er det ikke hensiktsmessig å se

på forholdet mellom universitet og kompetansesenter som en kamp om ressursene, men heller som en mulighet til å få til et samlet kunnskaps- og kvalitetsløft i hele tannhelsetjenesten.

Presentasjonen til Røynesdal ligger på <http://www.ntfk.no/arrangement/sofnt/Sider/Program.aspx>. Det gjør også de fleste av de andre presentasjonene fra programmet, som bød på Resursbruk i privat tannhelsetjeneste, ved Arnt Einar Andersen, Offentlig støtte til tannbehandling – hvem får det i dag?, ved Per Lüdemann, Pasienter med store behov – hva kan gjøres, ved Jostein Grytten, Folkehelse i endring og mønster i bruk av helsetjenester i Norge. Resultater fra HUNT av særlig interesse for tannhelsetjenesten, ved Steinar Krokstad og Er det på tide å revidere våre profylakseprogram?, ved Svante Twetman.

Pris for samarbeid

Zendiumprisen for 2014 ble også delt ut under forum i Stjørdal. Prisen på 65 000 kroner gikk til Hedmark fylkeskommune og fem kommuner i Sør-Østerdal; Engerdal, Trysil, Stor-Elvdal, Åmot og Elverum for felles innsats til beste for tannhelsen blant eldre i hjemmeomsorg eller på sykehjem.

Neste års samfunnsodontologiske forum arrangeres i Vest-Agder.

Zendiumprisen ble mottatt av fylkestannlege Claes T. Nesheim i Hedmark (t.v.) og det var Torbjørn Wilhelmsen i Zendium som hadde æren av å overrekke blomster og pris. Foto: Kåre Hatleberg.

Tekst og foto:
Ellen Beate Dyvi